

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINECA.

Pretulu abonamentului :	Pretulu insertiunilor :	Correspondintiele sè se adreseze la Redac- tiunea dela
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	„BISERIC'A si SCÓL'A“ Èr banii de prenumeratiune la TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.
„ „ „ „ „ jum. anu 2 „ 50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe an 14 franci		
„ „ „ „ „ j. a. 7 franci		

Necazuri din satele nòstre.

(Fine.)

Este unu lucru pré cunoscutu, ca ómenii se supera, cand li-se spune, ca au cutare defectu, ori cutare slabitiune. Nici ca se póte altcum. Fiecare omu are unu feliu de amoru propriu, carele lu-face se créda, ca ceea ce dice, si ceea ce face densulu, este bine facutu.

Daca in acestu amoru propriu nu ar prevalá de multe ori sentiemiintele si cu ele unu leghionu de passiuini; ci in locul acestor'a ar stepaní mintea si intiepletiunea: atunci acestu amoru propriu ar fi cea mai mare binefacere pentru omenime, atunci lumea ar fi scutita de multe rele, de cari suferé astadi in mesura mai mare seau mai mica fiacarele dintre noi.

Luandu-se omulu in actiunile sale apoi mai de multe ori, precum se scie, dupa sentiemiintele si passiuinile sale, ele devinu fórte puternice, si acestu modu de actiune devine unu obicei, carele mergendu mai departe se preface in o credintia puternica, seau dóra chiar intr'unu cultu, care se pare ca ne sioptesce, ca numai asia este bine. Omului, ajunsu in acestu stadiu, i-se pare ori-ce observare, ce i-se face in contr'a obiceiurilor, seau a credintiei sale de acésta natura unu atacu greu facia de ceea ce are mai scumpu; si superarea este gat'a. Dupa superare urméza apoi indata tendinti'a de a nu remané detoriu, ci la ocaziune a resplatí cu verfu si indesata lovitur'a, ce crede, ca i-s'a datu mai nainte.

Rentornandu cinev'a lovitur'a acelui'a, carele l'a lovit pre densulu mai nainte, acést'a inca se încérca, ca se nu-i remana detoriu. Acestu procesu se póte apoi continuá in infinitu, si devine pentru cei ce se lovescu unu isvoru nesecatu de perplessitáti si neajunsuri de totu felulu, ér pentru societatea, in carea se petrecu astfelu de lucrari, devine o adevérata calamitate.

Spre a poté iesí cu facia curata din astfelu de perplessitáti esista numai unu singuru medilocu, si anume: daca are cinev'a norocirea, seau nenorocirea, ca se i se dea o astfelu de lovitura, lucrulu celu dantaiu este, cá sè-se modereze, se inghita adeca câteva'a noduri, prin cari se-si in-nece superarea, ér dupace s'a liniscitu, se mediteze, se-si faca registrulu fapteloru, cá se vada, daca are dreptu, seau nu celu ce i-a facutu observarea. Daca vede, ca observarea i-s'a facutu cu dreptu cuventu, atunci se caute, ca pre viitoriu se-si schimbe modulu de viétia, si se nu mai aiba nimenea motivu de-a-i repetí cu dreptu cuventu observarea facuta; daca inse observarea a emanatu pe nedreptu, este numai eflusulu unei rele intentiuni a celui ce ni-o a facutu, atunci nu este altu medilocu, decât cá se-te retragi, si cât se póte se evitezi ocaziunile pentru astfelu de lovituri; ér pre de alta parte se cauti, cá se sporesci in directiune buna, se te cunósca lumea mai bine, cá se te póta judecá dupa meritu, si judecandu-te altcum, decât celu ce te-a lovit, sè-se rusineze insusi de fapt'a sa, si apoi sè-se ferésca pre viitoriu si densulu de a dá pre nedreptu astfelu de lovituri.

Acést'a este, credemu noi, uniculu modu, prin care póte scapá cineva de invalmasiéla in astfelu de ocaziuni.

* * *

Ni-am permis acésta digressiune, pentruca o amu crediutu necesara. Se mergemu acum înainte, de unde am intreruptu firulu in numerulu trecut.

Am disu, ca societatea nòstra nu este inca pana acum astfelu intocmita, ca se favoriseze si colucre la incetarea nentielegerilor, ce graséza in unele comune ale nòstre. Ómenii inse invétia, si se luminéza continuu, si astfelu este sperantia, ca si in acésta privintia lucrurile se voru schimbá in celu mai de aprópe viitoriu.

Pana atunci inse nu este bine, ca se remana lucrurile in starea loru de astadi,

Se dice, ca in necazuri acelu ajutoriu este mai bine venit. care vine repede, si pre carele si-lu scie dá insusi omulu, carele se afla in ne-cazu.

Ei bine, daca este adeveratu ceea ce se dice, atunci este netagaduitu, ca celu mai puternicu ajutoriu intru delaturarea relelor, de cari suferu astadi unele comune ale nóstre, trebuie se-lu asceptámu dela ómenii, cari se gasescu inve-luiti si incurcati in astfelu de necazuri.

Dreptu aceea, dupace am aretatu in nume-rulu trecutu causele reului, se ne incercámu acum a face o recepta pentru vindecarea, si respective delaturarea acelu cause.

Am disu, ca timpulu nostru cere dela fie-care din noi multa ingrijire, multa truda si multa intieptiune de viétia, cá se potemu dobandí ceea ce dorimu, si ceremu dela Ddieu in rugatiunile, ce inaltiamu catra deusulu: „sfersitu bunu vietii nóstre.“

Daca vomu intielege noi preotii si invetiatorii acésta aspra porunca a timpului, si ne vom silí a-o pune si in practica cât mai bine, atunci, nu mai incape nici cea mai mica indoieála, vomu aflá atâtea de facutu in oficiu si in afacerile pri-vate, incât abia vomu avé timpu de ajunsu, cá se indeplinimu totu ce se cere dela noi.

Oficiile de preotu si de invetiatoriu sunt atát de grele si atát de insemnate, incât receru multu studiu teoreticu si practic, multa truda si oboséla, cá se potemu merge inainte cu timpulu, si se se póta vedé sporiu in urm'a nóstra. Aceste dóne le dorimu din inima cu totii, ér daca le dorimu, nu urméza alt'a, decât se ne dámu trud'a se executámu acésta dorintia.

Esecutandu-o, totu timpulu nostru ne este ocupatu, si astfelu nu putem cadé in ispit'a de a-ne ocupá cu seama si fara seama de afacerile altor'a, si suntem scutiti de prim'a causa de nentielegere.

Cine lucra cu minte si intieptiune, nu se póte, cá se nu obtiena rezultate.

Dóne soiuri de rezultate, de o potriva do-rite potu obtiené in form'a si pre calea acést'a functionarii din parochia, si anume: unu cascigu moralu, si unu cascigu materialu.

* * *

Celu mai mare bunu, ce-lu póte ajunge ci-nev'a in viétia, este multiemirea cu starea s'a. Functionariulu, care in oficiulu seu a ajunsu stadiulu, cá se póta dice despre sene, ca este de-plinu multiemitu, cu cele ce a prestatu, si pres-téza in oficiu, si cu activitatea sa este deplinu

multiemita si corporatiunea, carei'a servece, se gasesce in cele mai bune conditiuni de viétia. In internulu sesu e nasce o placere si o multumire cu sene si cu starea sa, carea lu-face, se des-vólte si mai multa activitate, si se sporéscu si mai multu in bine, asia incât acésta placere se repetiesce, si potentiéza prin nóue si nóue re-sultate, si devine unu adeveratu isvoru de viétia, o comóra carea este de celu mai mare pretiu pentru fiecare omu.

Preotii si invetiatorii nostri, precum se scie, sunt avisati in urm'a imprejurárilor celu mas-tere ale trecutulu a traí din denariulu poporu-lui. Lucrand densii cu fapt'a si cu cuventulu in biserica, in scóla si in viétia privata la amelio-rarea sortii poporului, lu-voru face pre acést'a si capace si dispusu a-i presta acelu denariu bucurosu, si a-i-lu inmultí; si astfelu vomu sca-pá de multele plansori, ce se ridica din multe pãrti, ca dotatiunea preotiloru si invetiatoriloru este putiena si precaria, precum si este in ade-veru. De alta parte vomu poté delaturá si a dóu'a si a trei'a causa de nentielegere: lips'a de ve-nitu, si nervositatea, de cari suferimu astadi. Sentiendu-ne bine nu vomu mai avé motivu de a invidiá pre altii, ci daca vomu vedé, ca altii se gasescu in conditiuni mai bune ca noi, in locu de a-i invidiá, vomu cautá, ca se-i imitámu, si se ajungemu si noi in starea, in carea se ga-sescu densii; si in fine vomu poté delaturá si defectulu de rasa, carele ne face astadi se-ne a-prindemu iute, se-ne maniiámu si persecutámu unii pre altii. Ba mai multu vomu face, ca ta-lentele depuse intru prisosintia in neamulu nos-tru se fie organele cele mai puternice de des-voltare pre tóte terenele.

* * *

Celu mai greu lucru in lume este de buna seama a-ti schimbá modulu de viétia. Obiceiturile omului se prfacu in a dóu'a natura a sa, si multa lupta si abnegatiune se recere, ca se ne potemu desbará de ele.

Nentielegerile, ce graséza prin comunele nóstre sunt parte mare rane vechi. Se cërta, si per-secuta in multe locuri ómenii de astadi, pentruca asia s'au pomenitu din betrani, si chiar asia se tractau si parintii loru.

Ei bine, dar pana cand tot asia? pana cand se mai tiena acestu resboiu dintre noi?

Vremurile sunt grele, si nu mai permitu ni-meni, se traiéscu in sburdalnicia, daca nu vo-iesce, se-se ruineze, si se-se prapadéscu. A so-situ dara timpulu, cá se ne uitámu mai bine la tóte cele ce facemu, si cele ce avemu.

Am disu, ca in fiecare omu, esista unu a-moru propriu, carele lu-indémna spre totu ceea

ce este bine, la totu ce este in interesulu seu si alu societății, din carea face parte.

Spre a poté desvoltá acestu amoru propriu, n'avemu, decât se ne uitămu in casele, in comunele năstre, in biseric'a si in scól'a năstra, si se asemanămu starea, in carea se gasescu aceste tóte la alte neamuri mai inaintate in cultura. Privindu si studiandu tóte acestea, ne putem convinge, ca in totu loculu vomu aflá fôrte multe de facutu si fôrte multe de indreptatu.

Preotii si invetiatorii nostri se gasescu in grele conditiuni materiale, si multi dintre densii ascépta imbunatatirea sôrtei loru de sus, dela sínódele eparchiale si dela congrese.

Este unu lucru constatatu, ca aceste corporatiuni au tóta bunavointi'a a face imbunatatiri in acésta directiune; dar lipsindu medilócele, lipsindu tondurile, din cari se dea, si se imparta, tóte opintirile facute in acésta directiune au ramasu in trecutu, si voru remané si in viitoriu zadarnice.

Va se dica, lucrulu este astadi fôrte curatu, ca imbunatatirea, asceptata o vomu poté realizá numai atunci, cand ni-o vomu face noi pre calea si in directiunea, aretata mai susu.

Mai este inca o imprejurare, carea adeseori se trece cu vederea de multi dintre noi, si anume: se-ne notămu bine, ca eparchi'a si metropoli'a nu potu fi puternice pana atunci, pana cand nu vomu avé si in cea mai nensemната comuna parochia puternica si o scóla la inaltimea misiunii sale.

Din tóte cele dise pana aci resulta, ca daca voimu o imbunatatire a sôrtei, n'avemu alt'a de facutu, decât cu o óra mai nainte toti functionarii parochiei se ne lasămu de multele slabitiuni, de cari din nefericire ne lăsămu adesea sedusi, si in totu loculu, unde subverséza necesitatea, se incercămu a trece cât mai curend preste greutățile inceputului, si in curend ne vomu poté convinge, ca situatiunea cea grea de astadi va deveni din di in di mai usióra. In locu de nentielegri, vomu aflá in totu loculu pacea, si prin ajutoriulu ei vomu poté se vedemu in curend cé'a preotiésca si invetiatorésca, ridicata la nivoulu, pre carele trebue se-lu ocupe in viéti'a năstra bisericésca si nationala.

Repetimu, se ne notămu bine, ca traimu in nisce timpuri fôrte grele!

Din viéti'a bisericeloru sorori.

Budapest'a, la 14/26. Oct. 1884.

Biseric'a protestanta in tiér'a năstra a inceputu a atrage in mare mesura atentiunea asupra sa. Institutele ei de invetiamentu, preotii eruditi si zelosi, fruntasii mireni de pozitinne nalta, credintiosii bine-

cunoscetori ai principiiloru religioase, — toti acesti factori manecandu dintr'unulu si acel'asi punctu de vedere, intr'un'a si aceea-si directiune in deplina armonia si solidaritate intre sine, dau bisericei loru unu aspectu respectuosu si o indreptatiescu a sperá avénu inca si mai stralucitu decâtu câte favoruri si-a eluptatu pana acuma. — In form'a de guvernare biseric'a protestanta stá aprópe de noi, autonomi'a si sinodalitatea, alegerea organeloru sale de guvernare si a persóneloru de functionare — si-au acele-si forme si principie ca si si la noi. — De-si acésta biseric'a e sfasiata in dóne ramuri: calvina si lutherana, totusi credintiosii loru traiescu in deplina armonia intre olalta, si-se sprijinescu reciproc, si déca ici-cóle se ivescu nentielegri intre ei, acele provinu din spiritulu de emulare, ce ii domnesce mai vertosu in zelulu loru nationalu. Elementulu magiaru doresce a contopi in sine pre celu slavénu, slavii din a loru parte inca mai sentu putere d'a resiste, si de aci provine, cá si barbatii politici privescu cu interesare la directiunea, in carea si-desvólta activitatea singuraticeloru provincie locuite de protestanti.

Unu momentu insemnatu s'a petrecutu astadi in biseric'a calvina de aici: instalarea superintendentulu noului alesu *Szász Károly*, fostulu consilieriu ministerialu de sectiune in ministeriulu reg. uug. de culte si instructiune publica. — Dupa mórtea lui *Török Pál*, carele pentru calvinii din partile dunarene a fost ceea ce a fost fericitul metropoliu Siagun'a pentru archidieces'a Transilvaniei, — ochii fruntasiloru acestei provincie veduvite erau tîntiti asupra lui *Szász Károly*, carele pe timpulu candu functioná ca preotu, s'a doveditu de barbatu harnicu, administratoru bunu si cu tactu, si carele si-a eluptatu nume frumosu in literatur'a magiara. Alegerea lui a fost intimpinata de multe pedeci, cáci o mare parte dintre preoti si-avea altu candidat; cu tóte aceste elu la a trei'a votare a intr'unitu majoritate absoluta si e recunoscutu in biseric'a de alesu dupa tóte formele sinodali.

La actulu de introducere s'a prezentatu superintendentii din Debretfinu, din Comarom, din Miskolcz, celu unitariu din Cinju si multi reprezentanti ai altoru provincie. — Ca introducere a tienutu predica preotulu localu cu numele *Papp Károly* luandu-si textu dela Ev. Ioanu XXI. 15. 16. 17., despre intreit'a intrebare: „Simone alui Ioana! — iubesci-me?“ — Cuventarea a fost compusa fôrte bine, bogata de figuri oratorice, plina de putere convingetória, — predarea inse mi s'a vediutu cá e prea intaritata, mai acomodata pe o bina teatrala. Dupa densulu a vorbitu *Révész Bálint*, superintendentulu din Debretfinu astadi preotulu celu mai celebru alu Calviniloru. — Cuventarea densulu n'a fost predica, nu specimenu de oratoria: o pastorala simpla, plina de sfaturi parintesci catra credintiosi si catra nou alesulu seu „colegu.“ Publiculu s'a parutu cam lunga pastoral'a, dar in unele parti a ascultat'o cu incordare, mai alesu la pasurile despre reformarea casii magnatiloru, in carea voru se intre si superintendentii, precum si candu a vorbitu despre intentiunea multor'a d'a mijloci a se numi superintendentii — episcopi, sfatuindu pre credintiosi a fi cu incredere catra barbatii, cari stau in fruntea miscariloru de reformare.

Dupa betranulu *Révész* s'a scolaru de pe scaunu si mai betranulu *Dobos János*, renumitulu oratoru si preotu din Czegléd. Densulu ca proto-notariu (emeritatu) preotiescu a precetitu formul'a de juramentu si dupa elu nou-alesulu *Szász Károly*. Dupa

depunerea juramentului superintendentulu introduce-toriu punendu manele pe capulu nou alesului — l'a binecuventatu, apoi au venitu toti protopopii diece-sei, unulu câte unulu, si citand câte unu textu din st. Scriptura asijderea l'au binecuventatu. Sub ac-tulu de binecuventare nou alesulu a ingenunchiatu, éra organele resunau incetu o melodia din rogatiunea chiamarii st. Spiritu asia totusi, cât se potea bine intielege cuvintele de binecuventare. Dupa tóte aceste se radica din genunchi noulu episcopu si ca si cand se vede si se semte miscatu si stramutatu, se róga de credinciosi ca se-i lase timpu d'a reveni in in sine, a tienutu o cuventare, din carea publiculu s'a convinsu, cá priu Szász Károly biserica protestanta din Ungaria a castigatu unu dignitariu bise-ricescu, a carui intentiuni si dorintie indestulescu as-ceptarile intregi biserice calvinesci.

Din cuventarea densului atât de instructiva si pentru noi, estragemu urmatórele :

„Lasati mi — incepe noulu episcopu — câteva minute spre revenire, séu mai apriatu dicendu, spre a me desteptá din emotiunea ce se póte asemená unei ametieli, in cafea am devenitu prin functiunea ser-batorésca seversita asupra mea.

Ce mi s'a intemplat? M'a petrnsu óre Spiritulu Santu, pre care parintii preoti mi l'a chiamatu intr'ajutoriu si prin punerea maneloru m'a atinsu ca unu trasnetu. Óre si ei posedu poterea Apostoliloru, cari au seversitu acela-si actu asupra diaconulu Stefanu si asupra consociloru lui? (Fapt. VI. 6.) Cu a-deveratu o posedu, prin credintia, carea locuiesce in intr'ensii, si dela care o! de asiu potea si eu impru-mutá acestu daru de mare pretiu!

Asia mi se pare, cá Isus Christosu, intru acarui'a servitiu am intratu din teneretie, acuma de trei ori dupa olalta mi-a pusu intrebarea: „Simone, fiulu lui Iona, iubesci me?“ Si dupa-ce eu éra si de trei ori i-asiu fi respnsu: „Dómne, tu tóte le scii, tu scii cá te cautu!“ atuncia mi-ar fi disu: „Pasce oile mele!“

Se pascu dara oile lui, prin si din iubire catra densulu! Nu poftesce elu dela pastorii turmei sale vre-o invetiatura mare ori vre o intieptiune deose-bita, numai aceea ca „se-lu iubésca pre Densulu, pre Isus Christosu. pre pastorulu celu mare,“ cáci in iu-birea acést'a se oglindéza iubirea catra intrég'a ome-nime. Au puté-vomu iubi pre Isusu Christosu fara a iubi pre ai sei, pentru care Densulu s'a jefitu?

M'a chiamatu dara se pascu oile lui, mi-a datu diregatoria episcopésca asupra multoru mii de suflete. Nu antaetate, nu mariri, nu odihna ci lucrare cu-prinde in sine numirea de épiscopu (1. Tim. II. 2—7). Asia a fostu acést'a dela inceputu, acést'a se pretinde si acuma, acomodandu-se in lucrarea sa episcopula—dupa impregiarile timpulu modernu.“

Trecendu oratorulu la institutele de invetia-mentu continua :

„Institutele suntu comórele, lumin'a ochiloru bi-sericeii nóstre, dela acaror'a buna ori rea stare aterna fericirea generatiuniloru viitórie. Problem'a omenimeii este a inaintá spre perfectionare si progresulu ome-nimeii in mare parte aterna dela conducetori, dela po-vetiuitorii sei spirituali si morali.

„Déca e adevérata dis'a poetulu romanu de o-dinióra cá „dupa esemplulu principelui se conforméza lui“—preotii suntu fara indoiéla factori de o po-triva puternici, cari suntu in stare a sta in fruntea progresulu credintiosiloru loru. Pentru aceea se cáde a ni educá preotii spre marea acést'a chiamare; bi-

seric'a si episcopii ei nici odata se nu neglige a-se ingriji despre aceea, ca pre preoti se-i faca totu mai aplicabili. Lumea progreséza, si in progresarea sa astépta totu mai multu si mai multa dela acei'a, cari suntu pusi spre povetiuirea multimei.

A radicá nimbulu preotimei in respectu intelec-tualu, scientificu, culturalu, dar mai vertosu in celu moralu si si mai vertosu — in respectulu religiosu; a-i intinde posibilitatea, ca chiamarea sa la aparintia modesta dar in essentia atât de marétia — se o implinésca cu vrednicia; se-si póta cuprinde locu po-trivitu in societatea omenésca ba inca si in statu; ca onorabilitatea se nu o posedá numai in titulatura, ci ca intradeveru se se faca demnu de totu respec-tulu: acést'a e problem'a institutiunei, de carea vor-bescu, acést'a e si a mea detorintia.

Ce este preotulu in biserica, aceea este invetia-toriulu in scóla si ambii in viétia omenésca. Si ei suntu sarea pamentulu, nu li este iertatu se se strice: si ei suntu lumin'a lunei — si nu potu ascunde ceta-tea zidita pe munte.“

Mai indémna apoi oratorulu a pazi si a tiené tare la drepturile castigate a bisericeii protestante, pentru cari au sangeratu parintii celoru de o credin-tia cu densii. Spune mai departe, cá densulu in de-cursu de 18 ani findu in servitiulu statulu, a tinsu a conformá nisuintiele bisericeii sale cu nisuintiele statulu pre cari le-a aflatu identice findu politic'a si celei'a si cestui'a un'a si aceea-si.— „Eu — se es-prima noulu episcopu — de aci nainte cunoscú numai un'a directiune politica, unic'a indreptatita in Ungari'a, adeca politic'a nationala magiara, carea tinde la radicarea si desvoltarea ponderositáti morali si ma-teriali a elementulu magiaru. La acést'a a contri-buitu in continuu biserica protestanta cu mijlócele ei, in scóla si biserica, colo prin educatiune, aici prin radicarea patriotismulu, prin instruire si prin pre-dicare.“

Catra fine densulu se adreséza catra corporatiu-nile bidericesci cerendu-le sprijinulu binevoitoriu, catra preoti si invetiatori, indemnandu-i spre con-lucrare, in urma implóra darulu Celui de susu asu-pra bisericeii si asupra credintiosiloru.

Chorulu intre cuventari au cantatu câti-va psalmi si credintiosii din biserica fara deosebire de rangu si de sexu — au cantatu impreuna cu chorulu.

Dupa acésta introducere festiva, noulu episcopu in sal'a sinodulu a primitu binecuventarile multoru deputatiuni, in fruntea caror'a stateau persóne de positiune nalta.

Intregu actulu serbatorescu s'a seversitu cu de-plina pompa si demnitate la a carui'a vedere amu of-tatu in mine: o, de si la noi amu potea constatá atâtá interesare de cele bidericesci si culturali! o, de si noi amu fi petrnsi de aseminea iubire impru-mutáta si bunavointia fratiésca in agendele nóstre!

G.

Ereditatea culturai la poporulu romanu.

Acest'a a fost subiectulu pré interesantei con-ferintie tienute de D. B. P. Hajdeu cu celu mai stre lucitu succesu Dumineca séra la 6 Octomvre in sal'a liceulu din Craiova.

D-sa deosebú cultur'a morala de cea intelectuala, si in acésta conferintia vorbi numai despre cea din-taiu. Arata mai antaiu, in ce stá cultur'a morala si

cum ea se mostenește din părinți în fii și din generațiune în generațiune în virtutea legii de ereditate psihologică, relevată și dovedită prin știința în timpurile noastre, de naturalistul Darwin, ca o lege a naturii în toate ființele vietiuitoare. D. Hasideu arată apoi, cum poporul romanu a ereditat cultur'a morală de la Romani, celu mai moralu și celu mai mare popor al lumii vechi, și ilustra acestu faptu prin interesante exemple din istori'a Romanilor din diverse provincii ale Daciei vechi, din Transilvani'a, Moldov'a, Munteni'a, Macedoni'a, a caror insufletită și aleasă espunere stôrse publicului ascultatoriu cele mai vii și mai caldôrse aplause.

Me voi încercă a reproduce aici ideile domnului Hajdeu, în scurtu, de și știu, că cuvintele mele voru fi numai o umbra palidă a acestei frumoșe conferințe.

Înaintarea și cultur'a este folositoră în toate. Cea mai însemnată înse este cultur'a omului și a nume cultur'a normală. Spiritulu judicios și practic alu poporului romanu a vediatu, și a exprimat, acestu adeveru în cantecele sale. O colindă, cântată în Banatu (și în Transilvani'a), trecând în revista importanți'a culturii animalelor domestice, a pământului și altor lucruri folositorie, încheia cu vorbele „nimicu nu-i mai bunu că sufletulu bunu,” punendu astfelu cultur'a morală a omului mai pre sus de toate bunurile vietii.

Esenti'a și caracterulu distinctiv alu culturii morale este tari'a unită cu moderatiunea. Moderatiunea fără tariă este slabiciune; tari'a fără moderatiune este brutalitate.

Acăsta cultură la nici unu popor nu s'a aflat în Asia mare măsură că la poporul romanu, care printr'ens'a a devenitu regele popórelor, dându-si cu dreptu cuventu epitetulu de majestăte: majestas populi romani, Mari'a S'a.

Unu curiosu incidentu. Când studentii au mersu în văr'a acestui anu, cu ocașiunea congresului lor, la Galați, unu profesor i-a salutat numindu-i: Mari'a t'a. Nu eră potrivit. Studentulu este o schînțea, care pôte deveni lumina sêu incendiu. Este de detori'a noastră, observă dl. Hajdeu, se facem ca acăsta schințea se lumineze totdeun'a, și se nu arda nici odată. Epitetulu de majestăte se cuvine poporului, care lu-merita prin cultur'a morală.

Poporul romanu, impartitu în patriciani și plebei, eră de-a pururea în luptă; când în lupte sângeroșe cu inimiții din afara, când în lupte politice între sine. Plebeii, cari la începutu aveau mai numai sarcini și datorii, ajunseră prin aceste lupte a deveni egalii patricianilor în drepturile politice și civile, precum erau egalii lor în fati'a inimicului.

Intr'un'a din aceste lupte, pre când Rom'a eră amenințată de Volsci, plebeii reînvișcu cererea de a li se amelioră sôrtea prin legi mai drepte, și la angajamentulu consulului Valeriu apuca armele, și bată pe inamic. Când se întôrseră acasă înșă, vedindu-se înșelati de patriciani, cari nu-si țienura promisiunea, că de atâtea ori înainte de aceea, refușă de a intră în vetrele lor în cetate, și armat'a se retrage pe muntele Sacru, er plebeii din cetate cu familiile lor se retragu pe muntele Aventinu. Senatul eră spariatu; se temea că nu plebeii înarmati se vîna asupra cetății, și se estermine pe acei patriciani, de către cari erau atât de nedreptățiți. Dar nu, poporul, înarmatu și victoriosu, este moderatu, nu lovesce, nu ucide pe nime, nici nu se atinge de averea nimenui, și se marginesce a se retrage din

o societate, care lu-nedreptătiă, și care nu voiă, se-i reguleze prin legi mai drepte pozițiunea și relațiunile sale cu patricii.

Marele istoricu Michelet, vorbindu despre acestu evenimentu, dise, că este o fabulă, o tradițiune natională, inventată pentru a înfrumetă istori'a Romanilor. Elu caută în istori'a Francei, a Spaniei, a Italiei, și la nici unulu din aceste popóre n'a gasitu unu asemenea esemplu de moderatiune unită cu tariă, și dise, ca e cu neputință. Dacă Michelet ar fi studiatu istori'a Romanilor, și-ar fi schimbatu părerea, s'ar fi convinsu de veracitatea retragerii plebilor pe muntele Sacru.

Multamita lui Darwin, ereditatea fisiologică este recunoscută astadi de știința că o lege a vietii tuturor ființelor organice. În puterea acestei legi, unu individuu sêu o generațiune transmite urmașiloru sei, nu numai calități moștenite dela pătenți, ci și calități castigate prin sine înșasi. În acestu modu se potu amelioră sêu deterioră, prin educațiune și întocmirea vietii, caracterele generațiuniloru și popórelor.

Poporul romanu a datu adeseori probe de o înaltă cultură morală, moștenită dela strămoșii sei, dela Romani. În istori'a lui aflăm multe exemple asemenea, și uneori superioare retragerii plebilor pe muntele Aventinu. Eă câteva, luate înadinsu dela Romanii din diverse provincii.

D. Hajdeu începe cu Romanii din Transilvani'a. Pe la 1438 țieranii Romani, ne mai putând suferi apesările boerilor, a magnatiloru țerii, se revoltă și venindu la luptă, învingu pe nobili, acești'a se vedu siliti a intră în negocieri de pace. Țieranii alegu pentru acestu scopu pe unulu din ei, numitu Mihaiu Romanulu, care se tratăze cu nobilii. Tratatulu încheiatu atunci se păstrăza până astadi în arhivele ungușeci din Clusiu, și este caracteristicu pentru Romani prin moderatiunea lor, superioară chiar moderatiunii plebilor de pe muntele Aventinu, pentru că plebeii înca nu se batuseră cu patricianii, er țieranii romani se batuseră cu nobilii, și șciău, ca ei suntu mai tari.]

Puntele acelu tratatu suntu: 1. Ca să se hotărască prin lege datoriile ce au de implinitu țieranii către proprietarii pământului, ca se șciie și ei ce și cât au de făcutu. — 2. Ca în casu de judecată, țieranulu se aiba dreptu de apelu de la domnulu, sêu seniorulu sau la judecat'a altor seniori vecini, și de aci la capulu statului. — 3. Nici țieranulu se nu insulte pe nobilu, nici nobilulu pe țieranu.

Acestu tratatu a fost în urma sfășiatu de nobili. Ei se unira între sine, atacă pe țierani fără veste și i-au batutu, dar copi'a tratatului a rămasu ca unu însemnatu testimoniu despre caracterulu moralu alu poporului romanu.

În Moldov'a, Despotu, Voda, de nationalitate și origine străină, este încunjuratu langă Hotinu de 3,000 de țierani, după ce pusese contribuțiunea 1 galbenu pre capu. — Dacă nu plătiți contribuțiunea, le dice principele, dusimanulu este aproape, și are se între în țiera. Dacă veti plăti, nu va intră. — Dacă-i Asia, Mari'a-tă; dar se șcii, că boerii cari te-au sfătuitu se pui acăsta dare, te înșie. — Țieranii avura dreptate, observă Somer în biografi'a lui Despotu.

Alexandru Iliasiu, ca domnu alu Munteniei, eră foarte crudu, desi când se numise domnu, vizirulu la protestulu Romanilor, le garantă acestor'a ca Ale-

sandru se va purtá bine. Daca-i observá cineva nedreptatea faptelor, daca se plangea, séu erá banuitu, ordoná se fie tîrítu prin tergu de códele cailoru, erá batutu, inchisu séu ucisu, atát poporulú cât si boerii. Unulu din boerii persecutati de acestu domnu fanariotu erá Lupu Mehediñtîenulu. Elu fuge in Transilvani'a, si-forméza acolo armata si vine in tíera, in contra lui Alexandru. Acest'a vediendu-se parasitu de clas'a boeriloru, face apelu la ajutoriulu tieraniloru. — Ai fost reu cu noi, ii-respondu tieranii. Ne-ai despoiatu, ne-ai chinuitu. Acum nu-ti facemu nimicu, dar nu-ti dăm ajutoriu. Dusimanulu este aprópe; pléca!

Alexandru le imparti câteva pungi de bani, si plecá. Er Lupulu, apropiandu-se cu ostirea, macelariá pre Grecii ce intalnira in cale.

Balad'a populara, intitulata „Stefanitia Voda,” ne spune cum Stefanu Surdulu, voindu se prinda pre haiduculu Mihulu dela Cobiu, pre a carui sora o rapise, a fostu domnulu prinsu de catra hotiu. Isbutindu a-lu prinde in cursa, Mihulu lu-mustra pentru nelegiurea ce-a facutu si-i aduse aminte:

Ca in lume ori ce fapta
Are plata si respata
Si cum stá si cum dicea
O frunza de fagu smuciá,
Si 'ntre buze o puneá
Si suná hotisi din ea
Frunz'a 'n patru cá plesnea,
Codrulu negru clocotiá.
De-unu lungu chiotu chiotia,
De-unu greu tropotu tropotiá,
Si 'mprejuru-le de-odata
Se ivea o mandra céta,
O céta de voiniciei.
Lotrii, puisiori de smei
Cu caciule stogosiáte,
Cu ghibe rosii pe spate,
Si mustati de varvaricu,
Cum sta bine la voinicu.
Langa elu cât i zariá,
Mihulu astfeliu le graiá:
Fratii mei, neferii mei,
Lotrii puisiori de smei!
Iu-vedeti voi pre estu omu?
Elu e mare, cáci e domnu.
Dar cât e domnu si mare,
Minte cópta inca n'are!
Hai, copii de mi-lu luati,
Prin sabii se-lu fluturati,
Dara nimicu se nu-i stricati,
Cale buna se-i lasati;
Ca de-i domnulu priceputu,
E destulu câte-a vediutu . . . . !

Va dice cineva, cá acést'a nu e istoria, cá este o inventiune poetica. E de observatu in sa ca in poesi'a populara, care este productulu si expresiunea, nu a unui individ, ci a unui poporu intregu, se oglin-desce sufletulu si moral'a acestui'a. Datele de persóne, de locu si de timpu, potu se fie neesacte séu adeverate, dar sunt adeverate simtiemintele si modulu de a vedé si de a cugetá ale poporului exprimate prin poesia. Daca acestea n'ar esistá, seau n'ar fi existatu in sufletulu poporului, n'ar esistá in poesi'a s'a.

Cronicarul bizantin, Ioannes Cantacuzenus'ne relatezá unu faptu, care prin sublimitatea sa nu are altulu asemenea in tóta istori'a omenirii. Doi imperati din Bizantiu, Andronicu celu betranu si Andronicu celu teneru, unchiulu si nepotulu, erau desbinati, si se luptau intre sine pentru domnia. Intre ómenii lui Andronicu celu teneru se aflá unu pastoriu romanu din muntele Rodopu, cu numele Sierbanu Ciobanulu. Acest'a fu prinsu de unu aliatu alu lui

Andronicu celu betranu, unu anume Paleogulu; nevoindu a renegá cu nici unu pretiu credinti'a s'a catra Andronicu celu teneru, Paleogulu i i-a nevas't'a, i i-a copii, i scóte doi dinti, i-arde falcile cu feru arsu, este aruncatu pre urma la inchisóre. Tóte in zadaru. Sierbanu declara, cá vrea se remana credinciosu lui Andronicu celu teneru.

Prin inteliginti'a s'a reusese in urma a scapá din inchisóre si a-si mantú astfeliu viéti'a. Schimbandu-se noroculu luptei, Andronicu celu teneru erá invingatoriu si prinde pre Paleogulu.

Imperatulu, afland de cele petrecute, intréba pe pastoriu, se-i spuna ce pofesce dela elu? — Se ierti pe Paleogulu, i respunde pastoriu. — Cum? Paleogulu ti-a luat nevas't'a si copii, te-a chinuitu, ti-a scosu dintii, ti-a arsu falcile cu feru arsu, si tu ceri se-lu iertu? — Da, Mari'a ta; nu este pentru mine unu castigu mai mare ca acest'a, ca eu care amu fostu robulu lui Paleogulu si care m'a chinuitu, se-i daruescu iertare.

Imperatulu si curtea s'a remase uimiti de atát'a marinimia, si s'au rusinatu de a nu fi mai putienu generosu decát unu pastoriu.

Luminatu prin cultur'a intelectuala, de ce n'ar fi capabilu unu poporu, care are asemenea calitati morale?

D. Hajdeu incheia prin a aratá necesitatea respandirii culturai intelectuale in proportiuni cât se póte mai intinse. Pentru cá, dice d-sa, cultur'a unei parti a poporului, numai cultur'a unei singure clase, este asemenea muntiloru pe suprafati'a globului. Natiunea in intregulu ei se considera neculta, precum pamentulu, cu tóta inaltimea muntiloru de pre suprafati'a s'a, in intregulu seu se considera rotundu.

In o conferintia, D. Hajdeu a promis a vorbi despre cultur'a intelectuala a poporului romanu. „Carpatii.”

D i v e r s e .

* „Pecatele nóstre.” „Tribun'a” din Sibiu, respundiendu sub acestu titlu in numerulu 148 la dechiaratiunea dlui Goldisiu si a celoru 5 studentii din Budapest'a, — publicate de noi in numerulu trecut — sustiene si mai departe, ca dlu Goldisiu „a propusu religi'a in limb'a magiara la liceulu din Aradu, si anume in anulu scolasticu 1880/81, in prim'a clasa a preparandiei de statu.”

Incát susta, seau nu susta acésta afirmatiune, nu scimu; ceeace scimu inse cu tóta positivitetea este, ca d. Goldisiu n'a fost nici odata profesor ni de limba, nici de religiune la preparandi'a de statu de aici, si prin urmare este pré naturalu, ca n'a potutu propune religiunea nici in limb'a magiara nici in limb'a romana. Acést'a este ceeace scie positivu si publiculu din Arad.

Cu acést'a credemu, ca cestiunea este deplinu lamurita.

Totu in Nrulu 148 cetimu in „Tribun'a” urmatórele la adres'a nóstra.

„Precum se vede, si aici e vorb'a de micile certuri locale. Parintele Goldisiu e certatu, pare-ni-se, cu ómenii dela „Biserica si Scol'a” si acesti'a au apucatu informatiunea data de noi dreptu o arma contra parintelui Goldisiu si ne-au cerutu lamuriri, nu pentruca se fie lamuriti, ci pentruca se-lu puna pe

adversarul lor in o positiune penibila. Astfeliu, cand parintele Goldisiu declara, ca a propusu si propune si in limb'a magiara, „Biseric'a si Scól'a“ pune sub declaratiune urmatórea nota:

„Ni se spune, ca scirea adusa de „Tribun'a,“ ca dlu Goldisiu ar fi predatu religi'a in limb'a magiara in prim'a clasa pedagogica dela liceu la inceputulu anului scolaru 1880/81 a surprinsu si indignatu fórte multu si pre directorulu si pre unii dintre profesorii dela preparandi'a de statu de aici.“

Éta-lu dar parintele Goldisiu condamnatu nu numai de „Tribun'a,“ ci si de o parte din colegii sei magiari cu directorulu in frunte“.

Cum traimu noi, cei dela „Biseric'a si Scól'a“ cu dlu Goldisia, nu scimu. De altcum póte se fia chiar adeveru ceea ce „i-se pare“ „Tribunei,“ pentruca se dice, ca lucrurile de multe ori se vedu mai bine de departe, decât de aprópe; si apoi se póte intemplá, ca ómenii cu ochi de totu buní, sean dóra pré buní, se vada si mai multu de ceea ce este, buna óra cum au vediutu ómenii dela „Tribun'a“ pre dlu Goldisiu in anulu 1880/81 „propunendu religiunea in in limb'a magiara in prim'a clasa dela preparandi'a de statu de aici, cum le-a venitu acést'a curiosu scolariloru, cum s'a formatu *unu curentu in opin'ia publica* a Aradaniloru“ etc. — lucruri, de cari aici in Arad n'are nimenea nici cea mai mica cunoscintia.

Ceea ce scimu inse si noi si publiculu este, ca acésta fóia, ca organu bisericescu si-urméza mersulu ei conform programei, si cu cestiuni de natura personala n'are a face nici odata. Cine a observatu, ca am fi pusu vre odata pre cinev'a „in o positiune penibila,“ precum vede „Tribun'a,“ ca am pusa pre dlu Goldisiu, ne rogám se ne spuna, cá se aflámu si noi, si se potemu indreptá o astfeliu de eróre.

Mai avemu o singura observare. „Tribun'a reproducendu not'a, de susu publicata de noi in numerulu trecutú a lasatu afara cuvintele: „*cari sciu, ca religi'a s'a propusu totdeun'a in limb'a romana.*“

Cum s'a intemplatú acésta omitere in „Tribun'a“ nu scimu. Dupace am vediutu inse mai dilele trecute, ca „Tribun'a“ sa plangea si cu dreptu cuventu incontra foiloru streine, ca reproducu ciontatu unele pasage din colónele ei, credemu, ca acésta omitere, carea de altmintrelea a datu celoru dise de noi cu totulu altu sensu, este numai o eróre de tipariu. De aceea sperám, ca „Tribun'a“ o va rectificá si atunci se va lamuri lucrulu si cu „positiunea penibila,“ despre care ni-se face imputare.

* I. C. Lugosianu, artistu din Romani'a, trecendu Duminec'a trecuta prin Arad a voitu se dea aici a dou'a di Luni sér'a o representatiune, dar n'a potutu din motivulu, ca n'a obtienutu concessiune din partea capitanatului orasienescu. „Tribun'a“ din Sibiu luandu notitia de casulu acést'a, lu aduce in legatura cu institutul nostru pedagogico-teologicu. Spre a nu fi publiculu indusu in eróre si in interesulu adevérului inregistrámu in cele ce urméza casulu, precum s'a intemplatú. Dumineca s'a prezentatu dlu Lugosianu la Pré Santi'a S'a, parintele Episcopu Ioan Metianu, si a cerutu, ca se-i dea sal'a dela institutul pedagogico-teologicu spre a dá acolo Luni sér'a o representatiune teatrala. P. S. S. in considerarea, ca dlu Lugosianu pentru representatiunile sale teatrala a avutu mai anii trecuti mari neplaceri in pártile banatice, ba a fost chiar si a-restatu, ér pre de alta parte fiendu di de prelegere,

se nu se conturbe scól'a, i-a spusu, ca mai bucurosu i-solvesce insusi sal'a dela Krispin, si deci se mérga acolo se dea o representatiune. La acést'a dlu Lugosianu spuse Pré Santiei Sale, ca mergendu densulu la capitanulu orasiului ca se obtiena concessiune, acést'a i-a spusu, ca nu-i póte dá concessiune a dá representatiune in locu publicu din motivulu ca pentru astfeliu de representatiuni da concessiune numai ministeriulu; verbalu inse i-ar fi disu, capitanulu ca póte dá o representatiune in vre o casa privata. P. S. S. i-reflectá la acést'a, ca fiendu edificiuul institutului edificiu publicu nu-i póte satisface cererei; si deci l'a indrumatu la dlu Dogariu, cá se-i céra sal'a din cas'a sa privata; spre scopulu acést'a P. S. S. a tramisú pre secretariulu seu cu dlu Lugosianu, cá se vorbésca cu dlu Dogariu. Acést'a i-spuse dlui Lugosianu, ca bucuros i-da sal'a dar fiend ocupata, nu o va poté pregati in 24 de óre pentru representatiune; ci densulu se accepte câteva dile, ca bucuros i-o prepara; l'a facutu totu de odata atentu, ca acést'a este chiar in interesulu seu, de órece fiendu timpulu culesului viiloru, mare parte din familiiele romane lipsescu din Arad, si apoi cá se succéda, representatiunea ar fi de lipsa se-se aviseze si publiculu din provincia, ceea ce érási nu se póte intemplá in timpu de 24 de óre. Dlu Lugosianu inse nevoindu, sean nepotendu se accepte s'a departatu din Arad. Acést'a este casulu.

Concursu.

Pentru indeplinirea postului invetiatorescu gr. or. rom. de clas'a I-a acum de nou infintiatu din comun'a *Iladiá*, protop. Bisericeii-albe dieces'a Caransebesiulu, comit. Carasiu-Severinu, se escrie concursu pana in *21 Noemvre c. v.* in carea di va ti si alegerea.

Emolumintele sunt:

- Salariulu anualminte ficu 300 fl.
- Pentru lemne din care are a-se incalzi si scól'a 60 fl.
- Pentru quartiru invetiatorescu pe anu 50 fl.
- Pausialu pentru conferintia si scripturistica 20 fl.
- Si pentru curatirea scólei 10 fl.

Doritorii de a ocupá acest postu invetiatorescu susu amintitu sunt avisati a-si substerne recursele lorú bine instruite conformu stat. org. bis. si reg. pentru invetiatori celu multu pana in *15 Noemvre 1884 c. v.* la adres'a Onor. Comitatu parochialu gr. or. rom. din *Iladiá*, P. On. Domnu Iosif Popoviciu protopresviteru tractuale in Iam, cáci cele mai terdie nu se vor considerá.

In fine recurentii sunt poffiti a-se presentá in vre-o Dumineca séu serbatóre in s. biserica pentru de a-si aretá desteritatea in cantu si tipiculu bisericescu.

Iladiá 14 Oct. 1884.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: **Iosif Popoviciu**, protop. in Iam.

Conformu decisului Ven. Consistoriu dto *6/18* Iulie a. c. Nr. 1471 B. se escrie concursu pentru ocuparea postului de capelanu pre langa veter. preotu Ioanu Iancu la parochia din *Cinteu*, protopresviteratulu Chisineului comitatulu Aradului cu terminu de alegere pe *11 Noemvre 1884 st. v.*

Emolumintele capelanului vor fi:

- $\frac{1}{2}$ parte din sesiunea parochiala de 30 jugere pamentu aratoriu si fenatiu, b) $\frac{1}{2}$ parte in natura din biru dela 150 case, c) $\frac{1}{2}$ parte din venitele stolaria.

Dela recurrenti se cere se aiba 8 clase gimnasiale si maturitate, éra recursele conformu stat. org. si regulam. pentru parochii ale substerne la adres'a Comit. par. Prea On. Domnu Petru Chirilescu protopresv. tract. in Chitighazu (Kétegyháza) pana la 5 Noemv. st. v.

Recurentii au a-se presentá in st. biserică in vr'o duminica séu serbatóre spre a-si aretá desteritatea in cele bisericesci.

Cinteiu la 7 Oct. v. 1884.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Petru Chirilescu**, protopresviteru.

Nru 342 S

Pentru postul invetiatorescu din *Sarduculu micu*, tractulu *Fagetului* se deschide concursu cu terminulu pana la 15/27. *Noemvrie a. c.*

Beneficiulu acestui postu consta din 160 fl. v. a. 1845 Hl. de cucuruзу, 6 fl. v. a. pentru sare, 6 fl. 40 cr. pentru lumini, 10 fl. pentru conferintiele invetiatoresci, 32 metri cubici de lemne din care se incaldiesce si scóla, pentru scripturistica 9 fl. v. v. si 3 jugere de pamentu si cortulu cu dóne odai.

Petiitiile pentru acestu postu se trimitu in Caransebesiu la Consistoriulu subsemnatu.

Caransebesiu, din siedinti'a consistoriala tienuta in 20. Septemvrie 1884.

Consistoriulu diecesanu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scóla confesionala gr. or. romana din comun'a *Brebulu*, protopresviteratulu Caransebesiu, se escrie concursu cu terminu de concurre pana la 20. *Octomvre 1884. st. v.*

Emolumintele sunt:

- a) Salariu in bani gat'a 300 fl.
- b) 8 stanjeni lemne in natura din care se incalzesc si scóla.
- c) diurne la conferintiele invetiatoresci 14 fl.
- d) scripturistica 5 fl.
- e) cuartiru liberu si gradina de 800⁰ apoi 2 jugere pamentu estravilanu.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt pofiti a-si tramite recursele instruate in sensulu stat. organicu Reverendissimului Domnu inspectoru scolaru subst. **Ferdinand Musta**, preotu in Valeaboului, p. u. **Karansebes**, — pana la terminulu susu indicatu.

Se conditionéza, ca competentii au a-se presentá in atare serbatóre in biseric'a din *Brebulu*.

Din siedinti'a comitetului parochialu gr. or. romanu, *Brebulu* 15/27. Septemvrie 1884.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Ferdinand Musta**, preotu si inspectoru scolaru subst.

De órece la 7/19 Octomvre a. c. nu s'a potutu efaptu alegerea de invetiatoriu in *Murani*, prin acést'a se escrie de nou concursu cu terminu de alegere pe 4/16 *Noemvre a. c.*

Emolumintele anuali sunt: 162 fl. 30 cr., 60 meti de grâu, 8 orgii de lemne, pamentu 4 jugere, pausialulu de scrisu 5 fl., 6 fl. pentru conferintie, cuartiru liberu si gradina intravilana.

Recursele ajustate conform prescrijeloru stat. org. si cu Testimoniu din limb'a magiara, se se sub-

stérna pana in 1 Noemvre a. c. subscrisului inspectoru de scóle per *Vinga* in *Szécsány*.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Iosif Gradinariu**, inspectoru scol.

Pe bas'a decisului venerabilului consistoriu diecesanu din Caransebesiu de dto 20 Septemvre a. c. Nr. 550 S. se escrie concursu pentru ocuparea postului invetiatorescu la scóla gr. or. romana din *Sosdi'a*, protopresviteratulu *Jebelului*, cu terminu pana la 27. *Octomvre st. v. 1884.*

Emolumintele impreunate cu acestu postu invetiatorescu sunt urmatórele: 1) in bani gat'a 200 fl. 2) 4 stanjeni de lemne pentru incaldirea scólei, 3) 123 Hl. grâu si 123 Hl. cucuruзу, 4) pausiale de scripturistica 8 fl. 5) pentru conferintiele invetiatoresci 10 fl. 6) 4 jugere de pamentu de fénatia clas'a prima, 7) gradina $\frac{1}{2}$ jugeru pentru legumi si cuartiru liberu, 8) dela inmortentari 50 cr.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati recursele loru provediute cu tóte documintele prescise de statutulu org. bisericescu a-le adresá comitetului parochialu, si a-le tramite Domnului protopresviteru **Alesandru Ioanovicu** in *Jebelu*, pana la mai susu indicatulu terminu.

Sosdi'a, la 30. Septemvre 1884.

Pentru comitetulu parochialu:

Vichentiu Prohab, m. p.
preotu.

In contielegere cu Rv. d. protopopu **Alesandru Ioanovicu**.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din *Campanii de susu* si de *josu*, tractulu *Vascului*, cu terminu pana la 26. *Octomvre v. a. c.*

Salariulu este: a) 105 fl. in bani, b) 8 cubule grâu si 4 cubule cucuruзу, c) 12 stangeni de lemne, d) veniturile cantoralu si e) cuartiru liberu.

Recurentii vor avé a-si tramite petitiunile loru pana la 25. Octomvre v. a. c. la subscrisulu protopopu in *Beisuiu* provediute cu documintele prescise in stat. organicu.

Beisuiu, 1 Octomvre 1884.

In contielegere cu comitetulu parochialu din *Campanii*.

Vasilu Papp, m. p.
protopopu si inspect. cerc. de scóle in tract. *Vascului*.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu din comun'a *F. Tóth*, inspectoratulu *Beliului*, se escrie concursu cu terminulu de alegere pe diu'a 21. *Octomvre st. v.* cand de odata se va tiené si alegerea.

Emolumintele sunt: a) In bani 100 fl. b) 25 cubule bucate $\frac{1}{2}$ grâu $\frac{1}{2}$ cucuruзу, c) 10 orgii de lemne, din care are a-se incaldi si scóla, d) compentinti'a de pasine dupa 4 jugere de pamentu — si cortelu cu gradina pentru legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a-si tramite suplicele loru instruite conform Statutulu org. subscrisului oficiu inspectoralu p. u. **Tenke** in *Gyanta*.

F. Tóth, la 20 Septemvre 1884.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Iosif Pintia** m. p. inspectore cerc.